

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА КИТАЮ: СПЕЦИФІКА ТІНЬОВОГО ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ

Саврасов М. В., магістр, Інститут міжнародних відносин Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У період після світової фінансово-економічної кризи 2007–2008 років зросли як обсяги кредитування у контрольованому державою фінансовому секторі, так і масштаби тіньового фінансового сектору (в даному дослідженні в розумінні позаоблікових, але не кримінальних фінансових відносин), що є джерелом економічного зростання КНР, але підвищує внутрішню нестабільність та створює загрозу для світової економіки, що і визначило тему та мету дослідження.

Особливість китайської економічної моделі, успіхи реформ з точки зору масштабів тіньового сектору розглядалися багатьма науковцями, зокрема, Ч. Лін, Р. Морск, Б. Єунг, Х. Жао [5]. Особливості тіньового фінансового сектору Китаю та залучення до нього нових і нових гравців у післякризовий період привернули до цієї проблематики багатьох науковців, серед них Т. В. Данг, Х. Ванг та А. Яо [6], К.С. Тсай [7], Д. Еліот та А. Кроубер [8], А. Вдовін [9] та ін. Разом з тим, дане явище потребує актуальних досліджень, що визначило тему статті.

Метою дослідження є аналіз тіньової економіки Китаю з точки зору специфіки тіньового фінансового сектору.

Уповільнення економічного зростання Китаю в останні роки потребує нових рішень уряду. Після світової фінансово-економічної кризи 2007–2008 років, коли доступ до зовнішнього фінансування ускладнився, Китай проводив кейнсіанську політику стимулювання внутрішньої економіки і банківські установи в директивному режимі надавали реальному сектору дешеві кредити. Наслідком урядової політики КНР щодо подолання світової валютно-фінансової кризи 2007–2008 років стало безпрецедентне банківське кредитування багатьох суб'єктів державного сектору економіки та органів місцевого самоврядування, що розширило їхню участь на ринку позабалансових активів тобто на тіньовому банківському ринку та сприяло інвестуванню у стартапи тощо. Певною мірою розширенню тіньової (неконтрольованої) економіки з 2010 року приляла потреба зростаючого середнього класу зберігати та примножувати статки в позабанківському секторі, що стало можливим в умовах державного капіталізму внаслідок мережевізації світового фінансового ринку та розширення функцій небанківських фінансових установ.

Банківська система країни побудована на домінування великих державних банків, які підпорядковуються рішенням Комуністичної Партії Китаю (КПК) і в дусі державного капіталізму та партійного дирижизму повинні обслуговувати державні підприємства,

холдинги та великий приватний бізнес. Завдяки низьким відсотковим ставкам підприємства капіталомістких галузей Китаю отримували міжнародну конкурентоздатність та здійснювали зовнішню експансію. Разом з тим, спотворення ринкової конкуренції на ринку капіталу протягом десятиліть призвело до появи тіньових механізмів фінансування, які використовує не лише приватний сектор, а й державні підприємства. Зокрема, малі та середні підприємства, яким було складно отримати кошти для розвитку, спиралися на неформальні фінанси та різні небанківські фінансові установи, що сприяло швидкому зростанню приватного сектору, незважаючи на низький рівень доступності фінансових ресурсів. На думку Д. Еліот та А. Кроубер «особливо гострим є занепокоєння з огляду на дуже швидкий темп створення кредитів у Китаї з 2010 року та відсутність прозорості у великій кількості балансових або небанківських операцій» [2].

Визнаючи нещодавнє накопичення місцевих державних боргів та «субстандартного» кредитування в цілому, прем'єр-міністр Китаю заявив про намір посилити регулювання місцевих боргів та тіньової банківської діяльності [3]. Проте на тлі посилення контролю та боротьби з тіньовою економікою відбулось поживалення тіньових фінансових ринків у цілому та тіньових банківських ринків зокрема, що обумовлює потребу в удосконаленні інституційно-регулятивних інструментів при провадженні нового циклу реформ.

Заходи щодо зменшення ризиків тіньового фінансового сектору, його легалізації та спрямування накопиченого потенціалу на економічне зростання повинні стосуватись засад функціонування державного сектору китайської економіки, забезпечити лібералізацію доступу до фінансового ринку, сприяти створенню приватних малих та середніх банків та удосконалити управління боргами органами місцевого самоврядування, що передбачає послаблення контролю над економікою з боку партійного керівництва КНР. Нові завдання розвитку КНР потребують зміни інституційних умов фінансування економіки, що передбачає переосмислення та упорядкування тіньових фінансових відносин.

Література

1. Кокин А. С. Теневая экономика в мировом экономическом пространстве / А. С. Кокин, О. В. Ясенев, В. Н. Ясенев // Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. – 2014. – №. 1-1 (1).
2. Баранов С. А. Зарубежный опыт борьбы с тенизацией экономики / С. А. Баранов // Актуальные проблемы современности: наука и общество. – 2015. – №. 3. – С. 21-25.
3. Бабкин А. В., Юмаев Е. А. Управление масштабами теневой экономики государств и регионов в условиях экономического кризиса (на материалах зарубежных стран) / А. В. Бабкин, Е. А. Юмаев // Юго-Западный государственный университет (Курск). Известия. – 2016. – №.1. – С. 51–64.
4. Bajada C. The Shadow Economies of the Asia-Pacific / C. Bajada, F. Schneider // Pacific Economic Review. – 2005. – Т. 10. – №. 3. – С. 379-401.

5. Lin C. et al. Anti-corruption reforms and shareholder valuations: Event study evidence from China. – National Bureau of Economic Research, 2016. – №. w22001.
6. Dang T. V. Chinese shadow banking: Bank-centric misperceptions / T. V. Dang, H. Wang, A. Yao. – 2014.
7. Elliott D. Shadow banking in China: A primer / D. Elliott, A. Kroeber // The Brookings Institution, Economic Studies. March 2015. – 30 p.
8. Tsai K. S. The political economy of state capitalism and shadow banking in China / K. S. Tsai. – 2015.
9. Вдовин А. Банковская система КНР: ключевые проблемы / А. Вдовин // Мировая экономика и международные отношения. – 2014. – №. 9. – С. 75–83.